

København, den 3. juni 2014

Sagsnr. 2013 - 77/HCH
1. advokatkreds

K E N D E L S E

Sagens parter:

I denne sag har klager klaget over indklagede, [bynavn].

Sagens tema:

Klager har klaget over, at indklagede har tilsidesat god advokatskik ved i en sag, hvor han ydede hende bistand og gav et salæroverslag på 15.000 kr. ekskl. moms, ikke at orientere hende om, at overslaget blev overskredet.

Klager har desuden klaget over, at indklagede ikke i tilstrækkeligt omfang oplyste hende om måden, hvorpå salæret blev beregnet, ligesom han ikke som aftalt påbegyndte en inkassosag mod hendes lejer.

Klager har endvidere klaget over, at indklagede uden hendes samtykke overgav sagen til kolleger på kontoret, og over at han udtrådte af sagen uden at have afleveret nødvendige bilag til retten.

Klager har yderligere klaget over indklagedes salær på 29.000 kr. ekskl. moms.

Datoen for klagen:

Klagen er modtaget i Advokatnævnet den 7. januar 2013.

Sagsfremstilling:

Klager rettede i september 2010 henvendelse til indklagede med anmodning om bistand i en sag, hvor hun som udlejer havde fået en afgørelse fra huslejenævnet om, at den aftalte leje var for høj, og at krav om istandsættelse af lejemålet efter lejers fraflytning var fremsat for sent.

I brev af 6. september 2010 til klager skrev indklagede bl.a. følgende:

”Sagens forløb

Der er dags dato indgivet stævning til retten som vedlagt. Vi må forvente en vis korrespondance med modparten hvorefter sagen gennemføres ved domstolen.

[...]

Afregning:

Med baggrund i lignende sager estimerer jeg prisen for ovennævnte sagsforløb til ca. kr. 15.000 + moms.

Ovenstående pris er baseret på det beskrevne sagsforløb, såfremt sagens omfang udvides afregnes dette arbejde efter medgået tid.

Afregning vil ske ved sagens afslutning.”

Ved faktura af 20. december 2010 opkrævede indklagede et a conto salær på 12.000 kr. ekskl. moms.

Det fremgik, at dette salær dækkede modtagelse og gennemgang af sagens materiale, udarbejdelse af stævning og processkrift, korrespondance med retten og med modpartens advokat samt korrespondance og telefoniske drøftelser med klager. Det fremgik endvidere, at der ved fastsættelse af salæret var taget hensyn til medgået tid, arten af det udførte arbejde samt sagens omstændigheder i øvrigt.

Der blev afholdt telefonretsmøder den 15. februar, 7. april og 30. juni 2011.

Klager betalte ikke a conto salæret, og i sommeren 2011 blev der indgået en afdragsordning.

Civilstyrelsen meddelte den 10. august 2011 afslag på fri proces til førelse af retssagen. Afslaget blev påklaget til Procesbevillingsnævnet, der imidlertid stadfæstede afgørelsen.

Behandlingen af sagen blev angiveligt i sensommeren 2011 overdraget til advokatfuldmægtig A, der i e-mail af 6. september 2011 til klager bl.a. skrev følgende:

"Min timepris er kr. 1875,00, og det er mig der varetager sagen herfra, således at prisen bliver billigst mulig. Jeg kan desværre ikke opgøre en slutpris, men prisen fastsættes efter medgået tid."

Ved e-mail af 3. november 2011 rykkede advokatfuldmægtig A for betaling af afdrag for oktober og november måned, i alt 2.000 kr., og klager svarede i e-mail samme dag bl.a. følgende:

"Jeg har ikke skrevet eller ringet fordi jeg ikke får at vide hvor meget jeg kan forvente at en email/telefonsamtale, koster og at jeg ingen idé har om hvad min regning er. Kun at den er ret stor. Det er som sagt utroligt frustrerende. Ved ikke helt hvordan jeg skal forholde mig til det her. Jeg beklager selvfølgelig at de 1000 kr der mangler ikke blev kommunikeret, men der er noget med mine ressourcer og fordelingen af dem. Håber ikke i oplever det som en grund til at afslutte samarbejdet.

[...]

Det er heller ikke rigtigt at I ikke kan redegøre for hvad jeg skylder og hvor stor min regning er og hvad de opgaver som mangler at lave, koster. Jeg synes ikke det er rigtigt at I ikke kan sende mig en oversigt over hvad kommunikationen koster, sådan at jeg ved hvad jeg kan forvente af udgifter hvis jeg skal kommunikere om noget.

[...]

En anden ting er at jeg heller ikke forstår hvorfor jeg nu har en anden advokat. Det bliver taget afgørelser som jeg ikke er involveret i. Jeg har ikke bedt om det.

Jeg vil ikke have svar på mailen, da jeg ikke ved hvor meget det skal koste. Det er kun et udtryk for min frustration.

Det er overført 1000 kr. til jeres konto i dag. Hvis I ser de manglende 1000 kr som en grund til afslutning af samarbejdet kan det muligvis lade sig gøre at betale de 1000 kr der mangler den 20. november, men jeg er ikke sikker da min pige skal have nye kontaktlinser. Og jeg bliver nødt til at prioritere det. Vi må se hvad øjenlægen siger. Håber at I kan stole på at I får Jeres penge, og at det ikke er i min interesse at snyde jer. Håber I har samme motivation."

Den 18. november 2011 blev advokatfuldmægtig A beskikket som advokat.

Ved e-mail af 12. december 2011 til klager mindede advokat A om betalingen af december måneds afdrag, idet hun samtidig oplyst, at hun nu ville afregne for tiden, der var brugt i 2011. Klager svarede ved e-mail samme dag, at hun netop havde overført 1.000 kr., og hun bad samtidig om at få oplyst, hvor meget hun skyldte, og hvad de fremtidige omkostninger ved sagen blev anslået til.

Ved e-mail af 13. december 2011 oplyste advokat A, at klager skyldte 9.000 kr. fra forrige salæropkrævning, hvortil kom den omtalte afregning af salær for 2011. Advokat A oplyste samtidig, at det ikke var muligt at sige, hvad sagen ville komme til at koste, idet det afhang af bevisførelsen i sagen.

Advokat A opkrævede den 13. december 2011 et a conto salær på 14.500 kr. ekskl. moms. Det fremgik, at dette salær dækkede udarbejdelse af processkrifter, herunder bevisindsamling, indbringelse af sagen for Procesbevillingsnævnet, korrespondance og telefoniske drøftelser med klager samt deltagelse i tre telefonretsmøder. Det fremgik endvidere, at også dette salær var fastsat på baggrund af medgået tidsforbrug, arten af det udførte arbejde samt sagens omstændigheder i øvrigt.

Klager indbetalte enkelte afdrag på salæret i januar-februar 2012, og i samme periode blev behandlingen af sagen angiveligt overdraget til advokatfuldmægtig B.

Ved faktura af 20. april 2012 opkrævede advokat A et a conto salær på 2.500 kr. ekskl. moms for bistanden frem til den 30. marts 2012. Også dette salær var opgjort efter medgået tidsforbrug, arten af det udførte arbejde samt sagens omstændigheder i øvrigt.

Ved e-mail af 10. maj 2012 til klager gjorde advokatfuldmægtig B opmærksom på, at der ikke var betalt afdrag siden 22. februar 2012, og at arbejdet med sagen, der skulle hovedforhandles den 11. oktober 2012, ikke kunne fortsættes, hvis der ikke blev afdraget på gælden. Advokatfuldmægtig B opfordrede til, at der blev lavet en ny aftale om afdragsordning, idet han gjorde opmærksom på, at det ellers kunne ende med, at han måtte udtræde af sagen.

Klager svarede ved e-mail samme dag, at hun ville vende tilbage vedrørende en plan for betalingen, og ved e-mail af 29. maj 2012 foreslog hun, at hun skulle indbetale 2.500 kr. og derefter igen 1.000 kr. pr. måned.

Af klagers e-mail af 29. maj 2012 fremgik desuden bl.a. følgende:

”Jeg startede med indklagede som advokat og vi snakkede ikke om timepris eller evt. anslået slut honorar. Jeg fik en regning på 15 000 og ville fra hans sekretær have en specificering. Det fik jeg aldrig, men fik derimod at vide at jeg havde en ny advokat der var billigere. Jeg ville dog vide hvad det kostede for f.eks. en telefonsamtale da der var en række ting jeg ville vide mht. til forberedelser. Det fik jeg ikke at vide, men jeg fik dog en overordnet specificering med 4 punkter for de 15 000 og fik at vide at der var yderligere 15 000 som ventede på mig. Det blev igen sagt at det ikke var muligt at give nogen pris på noget som helst specifikt.

Det er mig helt chokerende at det kan være så ’hemmeligt’. Det har gjort at jeg ikke har kommunikeret eftersom jeg ikke ved om det koster mig 0 kroner eller 2000 kr. for en mail/telefonsamtale. Da min økonomiske situation er helt anderledes end da jeg startede sagen, er det meget nødvendigt at jeg har en indsigt i hvad jeg opbygger mig af udgifter.

Hvis det koster en masse ekstra at svare mig på dette brev, er det ikke nødvendigt at svare. Det er dog vigtigt for mig at udtrykke at jeg synes at det har været en højst besynderlig måde at beregne omkostninger på, eller en manglende sådan, ingen gennemsigtighed og uden en fornemmelse af hvor jeg vil ende med de totale omkostninger. Jeg undrer mig over at det kan være normal procedure.

Under alle omstændigheder tales vi ved om rimelig tid, og til den tid ville det være fint om du kunne give mig et bud på hvad det koster at kommunikere med dig!”

Det er ikke for Advokatnævnet oplyst, om klagers e-mail af 29. maj 2012 blev besvaret.

Ved brev af 5. juli 2012 til Retten [stednavn] meddelte indklagede, at han udtrådte af sagen.

Som opfølgning på en telefonsamtale samme dag skrev advokatfuldmægtig B bl.a. følgende i en e-mail af 6. juli 2012 til klager:

”Der er regler om, at advokat ikke må udtræde af en sag meget tæt på hovedforhandlingen. Henset til, at du ikke har overholdt de afdragsordninger, som der tidligere er blevet indgået, og du ikke har afdraget på gælden siden februar måned, har vi ikke tillid til, at du fremadrettet vil betale vores honorar. Vi har derfor fundet det rigtigst at udtræde på nuværende tidspunkt, så du har tid til at finde ud af, hvorledes sagen fremadrettet skal føres.

Som jeg også tidligere har gjort opmærksom på, burde vi allerede være i gang med arbejdet med at indhente egnede sammenligningslejemål, men dette arbejde har vi ikke kunne iværksætte på grund af den manglende betaling af vores honorar.

Såfremt vi skal genindtræde i sagen, skal vi straks og senest den 12. juli 2012 modtage betaling af kr. 28.250,00. Det er således ikke nok, at du tilbyder at betale kr. 3.000,00 i afdrag den 20. juli 2012.”

Ved brev af 26. juli 2012 rykkede indklagede for betaling af det skyldige salær.

Ved e-mail af 2. august 2012 afviste klager kravet, idet hun anførte, at hun ikke var blevet oplyst om, hvad der blev betalt for. Klager anførte desuden, at hun ikke var i stand til at betale 28.000 kr. inden for 10 dage.

I brev af 24. august 2012 til klager skrev indklagede herefter bl.a. følgende:

”Jeg skal herved bekræfte modtagelsen af Deres brev modtaget den 7. juli 2012 med indsigelser mod det fremsendte krav på betaling af den resterende del af vores salær på kr. 28.250,00 inkl. moms.

Jeg skal for god ordens skyld bemærke, at der blev fremsendt aftalebrev den 6. september 2012, hvoraf der fremgår et estimat for sagens behandling på kr. 15.000,00 ekskl. moms. Kopi af aftalebrevet er vedlagt.

Som De er bekendt med udviklede sagen sig betydeligt, hvorfor estimatet ikke kunne holde. Salæret er rimeligt for den juridiske assistance, som vi har bistået dig med.

Indtil videre har du alene indbetalt kr. 8.500,00 i afdrag på de fremsendte fakturaer.

På grund af ovennævnte skal jeg fastholde kravet på betaling af kr. 28.500,00 inkl. moms.”

Ved e-mail af 21. oktober 2012 til indklagede skrev klager bl.a. følgende:

*”Jeg beder dem venligst sende mig specificerede timelister. Også for de andre 2 advokater der overtog din sag.
Endvidere beder jeg om specifikationer om eventuelle udgifter i sagen som retsgebyrer etc.
Samtidig vil jeg vide hvor sagen står, evt. resultat.”*

Indklagede svarede i e-mail af 22. oktober 2012 bl.a. følgende:

”Vedr. timelister etc. kan jeg sige at vi frem til udtræden af sagen i juli 2012 havde brugt ca. 27 timer på sagen, hvorfor afregningen er meget lavt sat. Der er i alt kr. 500 i stævningsgebyr.

Jeg er naturlige årsager ikke i stand til at oplyse hvad andre advokater har brugt på sagen og hvad status er i dag, dog kan jeg oplyse, at jeg har overdraget sagen med din manglende betaling til vor inkasso afdeling, idet jeg ikke længere kan forsvare at bruge mere tid og ressourcer på den. Der er i fredags udfærdiget stævning vedrørende udeståendet, og jeg er blevet oplyst, at denne vil blive indgivet enten i dag eller tirsdag. Derved påløber yderligere omkostninger.

Såfremt dette skal undgås skal betaling foreligge hos mig senest i morgen, eller er sagen sat i gang og uden for mine hænder. Du vil i så fald hører nærmere fra retten samt vor inkassoafdeling direkte.”

Klager skrev senere samme dag bl.a. følgende i en e-mail til indklagede:

”Jeg beklager at jeg ikke kan få specificeret eller forklaret fremgangsmåden i afregningen fra advokatfirma X's arbejde med min sag. Jeg ved ikke om det er urimeligt ifølge advokatnævnets vurdering, men jeg mener i hvert fald selv at det er MEGET urimeligt.

Jeg har sendt en klage til advokatnævnet og vil oplyse dig om dette, eftersom du så skal afvente alle inkasso eller ret -sager og meromkostninger etc., frem til nævnet har taget stilling til sagen.”

Indklagede skrev herefter samme dag bl.a. følgende i endnu en e-mail til klager:

”Det er ikke spørgsmålet om at du ikke kan få det at vide. Det har du allerede fået, nemlig 27½ timers tidsforbrug samt 500 kr. i stævningsgebyr. Da jeg allerede har brugt alt for meget tid på at tale med både dig selv og din mor om afregning og betaling uden at dette har ledt til andet end brudte løfter fra jeres side, kan jeg ikke længere forsvare at bruge mere tid på dette, hvorfor sagen fra nu af kører i vores inkassoafdeling. Kort skal jeg dog sige, at fordelt på de forskellige satses vi har for hhv. advokater og fuldmægtige, løber dette i alt op i mere end kr. 42.000 + moms, men vi har afregnet betydeligt mindre. Da du

nu har indbragt sagen for nævnet, synes det unødvendigt at fremsende yderligere detaljer direkte til dig, idet denne dokumentation vil blive forelagt nævnet.

[...]

Det er korrekt, at når du nu har indbragt sagen for nævnet kan der ikke ske retsforfølgning gennem domstole etc. i mellemtiden. Jeg afventer dog nævnets bekræftelse på at klage er indgivet før jeg trækker stævningen tilbage. [...].”

Parternes påstande og anbringender:

Klager:

Adfærdsklagen

Klager har påstået, at indklagede har tilsidesat god advokatskik

- ved ikke at orientere hende om, at det oprindelige overslag på 15.000 kr. ekskl. moms blev overskredet,
- ved ikke i tilstrækkeligt omfang at oplyse hende om måden, hvorpå salæret blev beregnet,
- ved ikke som aftalt at påbegynde en inkassosag imod udlejeren,
- ved uden hendes samtykke at overgive sagen til kolleger i kontoret og
- ved at udtræde af sagen uden at have afleveret nødvendige bilag til retten.

Salærklagen

Klager har desuden klaget over indklagedes salær på 29.000 kr. ekskl. moms.

Klager har i den forbindelse anført, at der var aftalt et salær på 15.000 kr., og at det ikke var muligt for hende at få oplyst timepris eller at få specificeret regningerne.

Indklagede:

Adfærdsklagen

Indklagede har påstået frifindelse og har til støtte herfor anført, at klager er blevet behørigt orienteret om sagen, og at det allerede ved første afregning stod klart, at det aftalte salær ville blive overskredet

Indklagede har desuden anført, at udtræden skete i god tid før hovedforhandlingen og efter behørigt varsel, at overflytning af sagen til kolleger foregik efter aftale med klager, og at

det ikke var muligt at påbegynde en inkassosag over for lejer, idet lejer havde gjort indsigelser mod kravet.

Salærklagen

Indklagede har påstået godkendelse af sit salær, idet han har anført, at der ved den indledende salæraftale blev taget forbehold for sagens omfang, og at klager – trods påstande om det modsatte – behørigt blev underrettet om forventede afregninger og timesatser.

Advokatnævnets behandling:

Sagen har været behandlet på et møde i Advokatnævnet med deltagelse af 3 medlemmer.

Nævnets afgørelse og begrundelse:

Adfærdsklagen

Det bemærkes indledningsvis, at Advokatnævnet lægger til grund, at indklagede i hele sagsforløbet var (med)ansvarlig for behandlingen af sagen, på trods af at den daglige sagsbehandling blev overdraget til først advokatfuldmægtig A, der under sagen fik advokatbeskikkelse, og senere til advokatfuldmægtig B.

Det følger af retsplejelovens § 126, stk. 1, at en advokat skal udvise en adfærd, der stemmer med god advokatskik.

Indklagede anslog ved brev af 6. september 2010 til klager, at prisen for sagsforløbet ville blive ca. 15.000 kr.

Hvis en advokat giver et overslag, skal advokaten – hvis han vil kunne kræve yderligere salær – så tidligt som muligt at orientere klienten, hvis det samlede honorar forventes at overstige det beløb, der er angivet i overslaget. Denne pligt påhviler også advokaten i erhvervsforhold.

Indklagede har i forbindelse med klagesagen anført, at det allerede i forbindelse med den første a conto-opkrævning var klart, at overslaget ikke kunne holde.

Det forhold, at indklagede ikke i den forbindelse – eller efterfølgende – udtrykkeligt orienterede klager om, at det oprindelige overslag ikke kunne holde, udgør ikke i sig selv en tilsidesættelse af god advokatskik, hvorfor indklagede frifindes for denne del af klagen.

Klager ses i øvrigt at være tilstrækkeligt orienteret om beregningen af salæret i sagen, hvorfor der ikke i øvrigt i den forbindelse er sket tilsidesættelse af god advokatskik.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt indklagede burde have påbegyndt en inkassosag mod lejeren, bemærkes, at selve det forhold, at lejeren havde gjort indsigelser imod kravet, ikke i sig selv udelukkede, at der kunne indledes en inkassosag. Advokatnævnet finder dog ikke på det foreliggende grundlag, at det er godtgjort, at det var aftalt, at der skulle tages skridt til en inkassosag, hvorfor det ikke ses at være godtgjort, at indklagede i denne sammenhæng har tilsidesat god advokatskik.

Indklagede ses heller ikke i forbindelse med sin udtræden af sagen at have tilsidesat god advokatskik, idet udtræden skete i tilstrækkelig god tid før hovedforhandlingen til, at klager ikke var hindret i rettidigt og uden skadevirkning at søge anden juridisk bistand. Det bemærkes i den forbindelse, at det ikke i sagen er godtgjort, at indklagedes udtræden betød, at afgørende dokumenter ikke blev indleveret rettidigt til retten.

Indklagede frifindes derfor for de ovennævnte klagepunkter.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt indklagede var berettiget til at overdrage behandlingen af klagers sag til kolleger i kontoret, bemærkes, at der mellem klager og indklagede er uenighed om, hvorvidt det var aftalt med klager, at sagen skulle behandles af jurister med en lavere timeløn. Advokatnævnet afviser derfor klagen over dette forhold, idet Advokatnævnet ikke kan tage stilling til egentlige bevisspørgsmål, da dette henhører under domstolene.

Salærklagen

Efter retsplejelovens § 126, stk. 2, må en advokat ikke kræve højere salær for sit arbejde, end hvad der kan anses for rimeligt.

Under hensyn til at indklagede ikke gav klager meddelelse om, at overslaget givet i brevet af 6. september 2010 ikke kunne holdes, jf. ovenfor, finder Advokatnævnet det ikke rimeligt at opkræve mere i salær end det, der var angivet i overslaget.

Advokatnævnet har i den forbindelse også lagt vægt på, at klager efter fakturaen af 20. december 2010 efterspurgte nærmere oplysninger om salærets udvikling, hvilket ikke gav anledning til en udtrykkelig orientering om, at overslaget var overskredet. Hertil kommer, at det ikke for Advokatnævnet klart er godtgjort, hvad der var baggrunden for, at sagen udviklede sig sådan, at overslaget ikke kunne holde.

Det opkrævede salær nedsættes derfor fra 29.000 kr. ekskl. moms til 15.000 kr. ekskl. moms.

Advokatnævnet pålægger indklagede at betale det eventuelt for meget modtagne salær tilbage til klager inden 4 uger. Ud over salæret skal indklagede betale renter af beløbet. Renten er sædvanlig procesrente; det vil sige Nationalbankens udlånsrente med tillæg af 7 % (dog 8 %, hvis advokaten har modtaget salæret efter 1. marts 2013). Udlånsrenten kan oplyses af pengeinstitutterne. Beløbet skal forrentes fra det tidspunkt, hvor indklagede modtog beløbet som betaling, til det tidspunkt, hvor indklagede betaler beløbet tilbage.

Herefter bestemmes:

Advokat indklagede frifindes.

Salæret nedsættes til 15.000 kr. ekskl. moms.

På nævnets vegne

Elisabeth Mejnertz